

Explaining the Political Dimension of the Defense-Security Theory of the Islamic Revolution of Iran

Seyed Amirhosein Baniashraf^{1*} | AbbasAli Farzandi²

1. Corresponding Author, PhD in Political Sociology, Razi University, Kermanshah, Iran. E-mail: ah.baniashraf@gmail.com
2. Assistant Professor of Shahid Mahalati Higher Education Complex, qom, Iran. E-mail: abbasali_farzandi@yahoo.com

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:

Received: 04 February 2024

Received in revised form:
22 April 2024

Accepted: 26 May 2024

Keywords:

Defense-Security Theory,
Defense-Security,
Defense, Security,
Islamic Revolution,
Political Dimension.

ABSTRACT

To explain the political dimension of the defense-security theory of the Islamic Revolution of Iran, the present study used the grounded theory method based on content analysis. In this regard, the documentary and bibliographic method was used to study the resources and principles of the Islamic Revolution and then the obtained data were precisely analyzed. A total of 606 themes, 187 indicators, 58 components, 21 principles, and 6 foundations were obtained. In the discussion section, the themes were explained at the national, regional, and trans-regional levels, which, at the national level, were involved with defending and maintaining the security of the Islamic Republic of Iran within the national borders and maintaining value demarcations with other epistemic systems. At the regional level, the Islamic Republic of Iran has adopted the strategy of cooperation with the countries of the region, and while accepting its inherent position as the leader of the Islamic world, it seeks to reduce the influence of global arrogance and struggle against Israel. The approach of this system at the trans-regional level is a revolution that tries to create a new international order to disrupt the current oppressive and unjust structure of the international system through resistance, struggle, and invitation to resistance, and to provide the conditions for establishing global justice.

Cite this article: Baniashraf, S. A., Farzandi, A.A. (2024). Explaining the Political Dimension of the Defense-Security Theory of the Islamic Revolution of Iran. *Theory-Building And Innovation Driven Discussion Panels In Humanities*, 1 (1), 85-115.

© The Author(s).

Publisher: Razi University

DOI: 10.22126/TBIH.2024.10261.1004

Extended Abstract

Introduction:

In today's world, achieving defensive and security objectives is both a precise science and an intricate art, placing defensive arrangements and security considerations among central priorities in strategic planning. Defensive-security programs must align political practices to ensure coherence; otherwise, inconsistencies in actors' behavior may arise. Each country's values and norms shape its unique defensive-security theory, guiding its leaders in internal governance and foreign policy. Although some principles may evolve over time, the foundational strategy remains stable.

Given the Islamic Republic of Iran's geopolitical context—neighboring regions of potential and actual threats, coupled with external powers' influence—the lack of a coherent defensive-security theory is palpable. Such a theory, rooted in the Islamic Revolution, must counter external pressures, maintain independence, and assert Iran's political identity. The political dimension of this theory is especially significant, as it not only differentiates the Revolution's vision from imperialist and oppressive systems but also clarifies Iran's intentions to regional and global stakeholders.

Method:

This study employs grounded theory, a systematic approach that builds new theories through organized data collection and inductive analysis. This method is ideal for addressing gaps in theoretical frameworks and provides fresh insights into areas lacking sufficient prior research.

The process includes:

- Data collection
- Open coding
- Axial coding
- Selective coding

Key data sources include Islamic texts, the speeches and writings of the Revolution's leaders, and scholarly works related to the doctrine of Mahdism and Islamic governance.

Findings:

From the analysis of 606 statements, 187 indicators, 58 components, 21 principles, and 5 foundations were identified. While some elements overlap with other dimensions (e.g., cultural or legal), they collectively highlight the unique features of the political dimension.

Conclusion:

The political dimension of the defensive-security theory of the Islamic Revolution operates on both domestic and regional levels. Domestically, it aims to safeguard the Islamic Republic's integrity, maintain its value-based foundations, and ensure unity under the Guardianship of the Jurist (*Wilayat al-Faqih*). This leadership not only fortifies the people's awareness against

subversive strategies but also integrates diverse social currents under shared religious principles.

Iran advocates regional cooperation while striving to be the cultural and political leader of the Islamic world, opposing global hegemonic powers and supporting resistance movements. Internationally, its revolutionary approach seeks to dismantle the existing inequitable global order, paving the way for an equitable world order based on justice and human dignity. This vision extends toward the ultimate establishment of a universal system of justice with the advent of the Mahdi (PBUH). The political dimension of this theory positions the Islamic Revolution and the Islamic Republic of Iran as a model for global justice, actively supporting liberation movements and protecting the rights of Muslims and oppressed communities worldwide.

تبیین بعد سیاسی نظریه دفاعی-امنیتی انقلاب اسلامی

سید امیرحسین بنی‌اشراف^{۱*} | عباسعلی فرزندی^۲

۱. نویسنده مسئول، دکتری جامعه‌شناسی سیاسی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. رایانامه: ah.baniashraf@gmail.com

۲. استادیار مجتمع آموزش عالی شهید محلاتی، قم، ایران. رایانامه: abbasali_farzandi@yahoo.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۱۵ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۲/۰۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۰۶ واژه‌های کلیدی: نظریه دفاعی-امنیتی، دفاعی-امنیتی، دفاع، امنیت، انقلاب اسلامی، بعد سیاسی.	این مقاله با هدف تبیین بعد سیاسی نظریه دفاعی-امنیتی انقلاب اسلامی، از روش داده‌بنیاد مبتنی بر تحلیل محتوا استفاده می‌کند. در این راستا به شیوه اسنادی و کتابخانه‌ای به منابع و مبادی انقلاب اسلامی، مراجعه و با تدقیق و تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده نتایج مورد نظر تحصیل شد. بدین منظور به‌طور کلی ۶۰۶ گزاره، ۱۸۷ شاخص، ۵۸ مؤلفه، ۲۱ اصل و ۶ مبنا احصا شد. در بحث از نتیجه، گزاره‌های نظریه در سطح ملی، منطقه‌ای و فرماندهی‌ای تبیین گردید که در سطح داخلی ناظر به دفاع و حفظ امنیت جمهوری اسلامی ایران، در چارچوب مرزهای ملی و حفظ مرزبندی‌های ارزشی با سایر نظام‌های معرفتی است. در سطح منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران، یک الگوی همکاری مشترک با کشورهای منطقه را پیش گرفته است، ضمن آن‌که با پذیرش موقعیت ذاتی خود به عنوان ام‌القرای جهان اسلام به دنبال کاهش نفوذ استکبار جهانی و مبارزه با اسرائیل است. رویکرد این نظام در عرصه‌های فرماندهی‌ای، انقلابی است که تلاش می‌کند با ایجاد نظم نوین بین‌المللی ساختار ظالمانه و غیرعادلانه فعلی نظام بین‌الملل را با مقاومت، مبارزه، ایجاد بیداری در میان مسلمانان و مستضعفان و دعوت به مبارزه و مقاومت بر هم زند و شرایط را برای برقراری حکومت عدل جهانی فراهم نماید.

استناد: بنی‌اشراف، سید امیرحسین؛ فرزندی، عباسعلی (۱۴۰۳). تبیین بعد سیاسی نظریه دفاعی-امنیتی انقلاب اسلامی. کرسی‌های نظریه-پرداز

پژوهشی و نوآوری در علوم انسانی، ۱(۱)، ۸۵-۱۱۵.

این پژوهش از طرح جایگزین خدمت «تبیین بعد سیاسی نظریه دفاعی-امنیتی انقلاب اسلامی» استخراج شده است.

© نویسنده گان.

ناشر: دانشگاه رازی

DOI: 10.22126/TBIH.2024.10261.1004

۱. پیشگفتار

۱-۱. تعریف موضوع

در جهان امروزی، تأمین اهداف دفاعی و امنیتی، یک علم و هنر بسیار ظریف و دقیق به شمار می‌رود. از این رو در برنامه‌ریزی‌های متعارف و کلان، ترتیبات دفاعی و ملاحظات امنیتی در صدر اولویت‌ها قرار دارد. (ر.ک: قیصری و خضری، ۱۳۹۵: ۵۸) ترتیبات و برنامه‌ریزی‌های دفاعی - امنیتی باید در عمل سیاسی هماهنگی و وحدت رویه ایجاد کند، در غیر این صورت، بازیگران دچار تشتت الگوی رفتاری می‌شوند. (ر.ک: اکبرنژاد و چشک، ۱۳۹۹: ۱۸۹) بنا به شرایط هر کشور، ارزش‌ها و هنجارهای آن یک الگو و نظریه دفاعی - امنیتی تعریف خواهد شد که به راهنمای رفتاری دولتمردان، سیاست خارجی و سیاست‌های داخلی تبدیل می‌شود. هر چند بنا به شرایط هر دوره برخی از اصول دفاعی - امنیتی تغییر می‌یابد؛ اما خط‌مشی کلی آن ثابت است.

درحالی‌که نظام سلطه به کمک ابزارهای مختلف از هر فرصتی برای ضربه‌زدن به انقلاب اسلامی بهره می‌جوید و از آنجا که جمهوری اسلامی ایران در کنار همسایگانی قرار گرفته است که دارای خطرات بالقوه و بالفعل هستند و قدرت‌های فرامنطقه‌ای بر آن‌ها نفوذ دارند، درباره انقلاب، فقدان یک نظریه دفاعی - امنیتی منسجم که راهنمای عمل سیاسی باشد به وضوح احساس می‌شود. در این شرایط جمهوری اسلامی ایران باید برای حفظ امنیت خود، بر روی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی تمرکز کند که تنظیم‌کننده سیاست‌های دفاعی - امنیتی است. از آنجا که انقلاب اسلامی در عرصه سیاست، خط بطلانی بر نظریات دفاعی و امنیتی است که به دنبال تحمیل خود بر سایر دولت‌ها و ملت‌ها هستند و استقلال و حیات سیاسی آن‌ها را هدف قرار می‌دهند، تبیین بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی دارای اهمیتی به سزا است. همچنین ممکن است نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی برای سایر کشورهای منطقه تهدید آفرین تلقی شود؛ اما با تبیین بعد سیاسی دفاعی - امنیتی ایران می‌توان هدف و نیت واقعی جمهوری اسلامی ایران را ارائه کرد.

در غیاب یک نظریه جامع دفاعی - امنیتی منسجم درباره انقلاب اسلامی که در ابعاد سیاسی، فرهنگی، حقوقی، اجتماعی و فرهنگی راهنمای عمل ما در روابط داخلی و خارجی باشد تأمین شاخص‌های دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی با چالش‌هایی روبرو است. بدین منظور این مقاله به دنبال تأمین این نیاز در بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی است. چستی بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی مسئله اصلی این مقاله است که با رجوع به منابع مختلف و تدوین

اصول، مؤلفه‌ها و شاخص‌های بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی جهت لحاظ شدن در سیاست‌گذاری‌ها حاصل می‌گردد. بر اساس آنچه گفته شد سؤال، آن است که بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی دارای چه مبانی، اصول، مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی است؟ فرایند دست‌رسی به نتیجه، به روش داده‌بنیاد مبتنی بر تحلیل محتوا صورت می‌گیرد. در این راستا برای کشف و یا تولید بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی به شیوه اسنادی و کتابخانه‌ای به منابع و مبادی انقلاب اسلامی از جمله قرآن، احادیث، روایات، سنت و سیره؛ آرا و اندیشه‌های امامین انقلاب، قانون اساسی، آرا و اندیشه‌های صاحب‌نظران انقلاب اسلامی از جمله شهید مطهری، شهید بهشتی و آیت‌الله جوادی آملی و همچنین منابع و متون مرتبط با مهدویت مراجعه و با تدقیق و تجزیه و تحلیل داده‌های به‌دست آمده نتایج مورد نظر تحصیل شد.

۱-۲. ضرورت، اهمیت و هدف

۱-۲-۱. اهمیت

- ارائه نقشه راه و کمک به تهیه یک سند بالادستی به‌عنوان چارچوبی برای برنامه‌ریزی‌های دفاعی و امنیتی؛

- دستیابی به الگویی نظری به‌منظور پیشبرد آرمان‌ها و اهداف سیاسی انقلاب اسلامی؛

- شناخت دقیق امکانات و بهره‌گیری از ظرفیت‌های دفاعی - امنیتی؛

- کمک به همگرایی سیاستمداران در زمینه دفاع و امنیت؛

- کمک به همگرایی مردم و سیاستمداران در زمینه دفاع و امنیت؛

- پاسخگویی به نیازهای عملیاتی نظام در حوزه دفاع و امنیت؛

- روشن‌سازی رابطه ما با سطوح مختلف دفاع و امنیت (سطح داخلی و خارجی و همچنین دفاع در

سطح فردی، گروهی، سازمانی، ملی، فراملی و...)

- پاسخگویی به نیازهای دفاعی - امنیتی جامعه؛

- ابلاغ پیام حمایت از همه مستضعفین جهان در برابر استکبار جهانی؛

- شفافیت اهداف و آرمان‌های دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی برای جهانیان؛

- دستیابی به دفاع کارآمد و ایجاد امنیت پایدار در مقابله با تهدیدات سخت و نرم؛

- آگاهی از موانع و چالش‌های دفاعی - امنیتی از منظر سیاسی و برنامه‌ریزی برای فائق آمدن بر آن‌ها؛

۱-۲-۲. ضرورت

- ابهام و سوءبرداشت جهانیان در سیاست‌های دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی؛
- ناشناخته‌ماندن ظرفیت‌ها و امکانات بعد سیاسی دفاع و امنیت؛
- ناهماهنگی میان سیاستمداران، همچنین میان مردم و سیاستمداران در زمینه دفاع و امنیت؛
- عدم پاسخگویی به نیازهای عملیاتی نظام در حوزه دفاع و امنیت علی‌الخصوص از بعد سیاسی؛
- عدم شناخت موانع، چالش‌ها و بحران‌های دفاعی - امنیتی پیش روی انقلاب اسلامی در بعد سیاسی
- اثرپذیری و عدم اثرگذاری در عرصه‌های دفاعی - امنیتی بین‌المللی؛
- آسیب‌پذیری در دستیابی به دفاع کارآمد و امنیت پایدار؛

۱-۲-۳. اهداف

- تبیین بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی؛
- تبیین مبانی بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی؛
- تبیین اصول بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی؛
- تبیین مؤلفه‌های بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی؛
- تبیین شاخص‌های بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی؛
- تعیین رابطه میان مبانی اصول و مؤلفه‌ها و شاخص‌های بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی؛

۱-۳. پرسش‌های پژوهش

بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی دارای چه مبانی، اصول، مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی است؟

۱-۴. پیشینه پژوهش

پورشاب، عبدالعلی و دولت‌شاه، بهروز (۱۳۹۷) در «الگوی اقتدار دفاعی - امنیتی بر اساس گفتمان حضرت امام خمینی (ره)» با استفاده از روش تحلیل گفتمان، به این نتیجه می‌رسند که بینش فقهی، صدور انقلاب، مبارزه دائمی، دفاع از نظام، تقویت بنیه دفاعی، بسیج همگانی، حمایت از مبتکران،

مبارزه با خودباختگی، استقلال اقتصادی و خودکفایی صنعتی از پرتأکیدترین مؤلفه‌های مورد تأکید امام خمینی (ره) بوده که باید در سیاست‌های دفاعی - امنیتی مورد توجه قرار گیرد.

قیصری، نوراله و خضری، احسان (۱۳۹۵) در «سیاست دفاعی نظام جمهوری اسلامی ایران: بررسی اسناد کلان» از طریق تحلیل محتوا، به این نتیجه می‌رسند که بازدارندگی همه‌جانبه، متعارف و تلفیقی دفاع‌محور با تمرکز بر بسیج مردمی، خودکفایی، توسعه توان موشکی و دفاع دریایی و دفاع سایبری اصول کلی سیاست دفاعی نظام جمهوری اسلامی ایران است که البته متناسب با نوع تهدیدات الزامات امر دفاع بازبینی می‌شود.

میرحسینی، سید محسن؛ رحیم پوراصل، ایرج و قیمی بشنو، فاطمه (۱۳۹۷) در «مؤلفه‌های اندیشه‌های دفاعی آیت‌الله خامنه‌ای (در بعد منطقه‌ای و بین‌المللی)» با استفاده از چارچوب رئالیسم تدافعی به این مهم می‌پردازند که آیت‌الله خامنه‌ای، هدف از قدرت دفاعی - امنیتی ایران را افزایش امنیت نسبی کشور بیان می‌کنند. این گفتمان، نه تنها ابعاد نظامی بلکه ابعاد حقوقی، سیاسی، اقتصادی و امنیتی را نیز شامل می‌شود که بر اساس موقعیت و شرایط ایران طراحی شده است.

ارغوانی پیرسلامی، فربرز (۱۳۹۱) در «سیاست دفاعی - امنیتی جمهوری اسلامی ایران در پرتو قانون برنامه پنجم توسعه» مهم‌ترین شاخص‌های سیاست دفاعی - امنیتی را این‌چنین بر می‌شمرند: تأکید بر ارتقای توانمندی‌های دفاعی، نظام دفاعی دانش‌بنیان، گسترش بسیج عمومی، تقویت پدافند غیرعامل، توزیع و پراکندگی سازوکارهای دفاعی، امنیت پایدار در مناطق مرزی، مقابله با تهدیدات اطلاعاتی، امنیت در فضای سایبر.

اکبرنژاد، ابوالقاسم و چشک، کریم (۱۳۹۹) در «اولویت‌بندی مؤلفه‌های اثرگذار بر سیاست دفاعی - امنیتی جمهوری اسلامی ایران» با روشی توصیفی - پیمایشی، چهار اولویت اول مؤلفه‌های اثرگذار سیاست دفاعی - امنیتی جمهوری اسلامی ایران را عبارت می‌دانند از: آموزه‌های دینی - اخلاقی (به‌ویژه قرآن)، فرامین و تدابیر مقام معظم رهبری و امام راحل (ره)، قانون اساسی، دکترین و سیاست‌های کلان ابلاغی جمهوری اسلامی ایران، تحولات محیطی.

حبیبی، نیک‌بخش (۱۳۹۷) در «مدل دفاعی - امنیتی ج.ا.ا. متناسب با الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت» با استفاده از روش تحلیل محتوا، پدیده محوری فرایند دفاع و امنیت ملی سازگار با الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت را شامل حفظ اقتدار همه‌جانبه نظام به کمک راهبردهای دفاع همه‌جانبه مردمی، نفی سلطه و حفظ روابط صلح، آمادگی رزمی و توسعه نظامی امنیتی، اعمال اقتدار امنیتی و

تعهد برادرانه و حمایت بی‌دریغ از مستضعفان جهان می‌داند. فرآیند دفاع و امنیت ملی با حفظ کرامت انسانی، ایمان، آرامش، رفاه و امنیت اجتماعی، استقلال همه‌جانبه، رشد فضایل اخلاقی، محو استبداد و خودکامگی، آزادی، استقلال، وحدت و تمامیت ارضی کشور همراه است.

فرزندی، عباسعلی و روشن‌روان، اله‌بخش و محسن جمشیدی (۱۴۰۰) در «بعد سیاسی نظریه دفاعی امام خمینی (ره)» با استفاده از روش تحلیل محتوا، به این نتیجه می‌رسند که دفاع در اندیشه امام خمینی یک مفهوم اقتضایی نیست که نتیجه رخداد دفاع مقدس باشد؛ بلکه در مبانی دینی و فلسفی اندیشه امام خمینی (ره) ریشه دارد و در نهایت با بحث از ذوالابعد بودن نظریه دفاعی - امنیتی امام خمینی (ره) مبانی، اصول، مؤلفه‌ها و شاخص‌های بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی امام خمینی (ره) را ارائه می‌دهند و به بررسی رابطه آن‌ها می‌پردازند.

فرزندی، عباسعلی؛ روشن‌روان، اله‌بخش و سلیمانی ملک‌ان، حامد (۱۴۰۰) در «تبیین بعد فرهنگی نظریه دفاعی - امنیتی امام خمینی (ره)» با استفاده از روش تحلیل محتوا به این نتیجه می‌رسند که اندیشه و نظریات حضرت امام خمینی (ره) بالاخص در مسائل دفاعی - امنیتی راه‌گشاست و در نهایت مبانی، اصول، مؤلفه‌ها و شاخص‌های بعد فرهنگی - اجتماعی نظریه دفاعی - امنیتی امام خمینی (ره) را ارائه می‌نمایند و به بررسی رابطه آن‌ها می‌پردازند.

فرزندی، عباسعلی، روشن‌روان، الله‌بخش و موسلی، مهدی (۱۳۹۹) در «بعد سیاسی نظریه امنیتی انقلاب اسلامی» با استفاده از روش تحلیل محتوا، مبانی، اصول، مؤلفه‌ها و شاخص‌های بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی را ارائه می‌کنند و به بررسی رابطه آن‌ها می‌پردازند.

فرزندی، عباسعلی؛ روشن‌روان، الله‌بخش و پروینی، میثم (۱۴۰۰) در «بعد فقهی - حقوقی نظریه امنیتی جمهوری اسلامی» با استفاده از روش تحلیل محتوا با مراجعه به اسناد و منابع مربوطه مبانی، اصول، مؤلفه‌ها و شاخص‌های بعد فقهی - حقوقی نظریه امنیتی جمهوری اسلامی ارائه می‌کنند و به بررسی رابطه آن‌ها می‌پردازند.

منابع زیادی در حوزه سیاست‌های دفاعی - امنیتی جمهوری اسلامی ایران نگاشته شده است که غالباً نگاه امامین انقلاب؛ قانونی اساسی و به‌طور کلی اسناد بالادستی به حوزه دفاعی - امنیتی را بررسی نموده‌اند. هرچند این پژوهش‌ها ابعاد مختلفی برای نظریه دفاعی - امنیتی برمی‌شمرند؛ اما عمدتاً آن‌ها را درهم‌تنیده بررسی می‌کنند و بسیاری از آن‌ها تفکیکی میان مؤلفه‌های آن قائل نیستند و از بررسی بعد سیاسی غافل بوده‌اند یا آنکه تنها نظریه دفاعی یا نظریه امنیتی را مورد بررسی قرار داده‌اند. بسیاری

از پژوهش‌ها نیز در راستای دستیابی به یک نظریه جامع حرکت نکرده‌اند. این پژوهش‌ها عمدتاً تحت تأثیر شرایط دولت‌های مختلف، یا کلیت جمهوری اسلامی، به بررسی مسئله دفاع و امنیت می‌پردازند؛ اما پژوهش حاضر با نگاهی فرامرزی به دنبال استخراج اصول، مبانی و مؤلفه‌های سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی از دل گفتمان انقلاب اسلامی است. فلذا، مقاله حاضر به دنبال بررسی بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی است.

۵-۱. روش پژوهش و چارچوب نظری

۵-۱-۱. مبانی

مبانی، در دانش لغت به بنیاد، شالوده، بنیان، اساس، ابتداء، اول و پایه (دهخدا، ۱۳۷۳، ج ۱۲: ۱۷۷۵۸) معنا شده است. مبانی هر علم، باورهای بنیادینی‌اند که در قالب مجموعه‌ای از قضایا، بخشی از مبادی تصدیقی آن علم را تشکیل داده‌اند. (سبزواری، ۱۴۱۷ق: ۸۸) معنای به کار رفته از مبانی در این مقاله، سلسله‌ای از معارف نظری است که به جنبه‌های مختلف از بعد سیاسی نظریه دفاعی-امنیتی انقلاب اسلامی می‌پردازد و در این زمینه با بینش‌ها، برداشت‌ها و احکام، ناظر به هست‌ها و نیست‌ها سر و کار دارد؛ مانند هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی، انسان‌شناسی، جامعه‌شناسی، غایت‌شناسی و راه و راهنماشناسی. (نک میرمحمدی، ۱۳۹۸: ۳۴)

۵-۲. اصول

اصل به معنای ریشه و اساس شیء آمده است (عسکری، ۱۴۱۲ق، ۵۱) و دارای ماهیتی هنجاری است و ناظر به باید‌هاست، برخلاف مبنا که ناظر بر هست‌هاست. (چهاردولی و عزتی، ۱۳۹۸: ۳۶)

۵-۳. مؤلفه

مؤلفه، سازنده و تشکیل‌دهنده هر چیز است. در اصطلاح به عناصر یا اجزای تشکیل‌دهنده امری اطلاق می‌شود که بدون وجود آن‌ها نمی‌توان آن را تجزیه و تحلیل کرد. در کار پژوهشی، مؤلفه عنصر یا اجزای تشکیل‌دهنده پژوهش است. هر پژوهش باید چندین مؤلفه داشته باشد. مؤلفه‌ها از دل اصول استخراج می‌شوند. (نک، میرمحمدی، ۱۳۹۸: ۳۷)

۵-۴. شاخص

آنچه می‌توان به عنوان معنای محوری شاخص از ریشه «شخص» ارائه داد این است که شاخص ابزاری با ارزشی است که می‌توان برای تشخیص یک مقوله به کار برد و در واقع معرف و معین‌کننده آن مقوله است که قابلیت اندازه‌گیری را نیز دارد. (چهاردولی و عزتی، ۱۳۹۸: ۳۷)

۵-۵-۱. بعد سیاسی

واژه سیاست به مسائل جاری حکومت و جامعه اشاره می‌کند که در مفهوم علمی ماهیتی اقتصادی و سیاسی دارند. (عالم، ۱۳۸۸: ۲۴ و ۲۸) سیاست علم مطالعه قدرت است. (دوورژه، ۱۳۵۴: ۴) در اسلام، سیاست با رویکردی متعالیه، مبتنی بر پایه مفاهیم بنیادی، ارزشی و عقلانی قرار دارد که در برابر مفهوم سیاست «متدانی» قرار دارد. (صدرا، ۱۳۹۳: ۶۷)

۵-۶-۱. نظریه

نظریه مجموعه نظام‌مندی از اندیشه‌ها یک نظریه را تشکیل می‌دهد که چند مفهوم یا پدیده را تبیین، توصیف، تفسیر یا پیش‌بینی می‌کنند. (نک سقزچی، ۱۳۹۹: ۵۸)

۵-۷-۱. دفاعی - امنیتی

دفاعی - امنیتی اصطلاحی ترکیبی است که ناظر بر مقاومت در برابر هرگونه حمله سیاسی، نظامی، اقتصادی، اجتماعی، روانی یا فناوری دشمن است که در نهایت منجر به نبود ترس و اجبار و تهدید در بعد سلبی و ایجاد احساس رضایت و اطمینان خاطر مردم و دولتمردان در بعد ایجابی شود. (الهی‌نژاد، ۱۳۹۹: ۱۱-۱۲)

۵-۸-۱. انقلاب اسلامی

انقلاب سیاسی فرایند تغییر در نهادهای دولت و اصولی است که بر آن بنا شده است و فروپاشی یا سرنگونی اقتدار دولت موجود را نیز دربر می‌گیرد. (گلدستون، ۱۳۹۷: ۲۵۴ و ۲۵۵) اما انقلاب اسلامی ایران، دارای ویژگی‌هایی است که آن را از سایر انقلاب‌ها متمایز می‌سازد. از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای این مهم‌ترین این ویژگی‌ها «یکی عبارت بود از اینکه مبنای این انقلاب، ارزش‌های دینی و اخلاقی و معنوی بود؛ و دوم اینکه این انقلاب بر پایه اراده‌ی مردم و خواست مردم در تشکیل حکومت و اداره حکومت باقی ماند. (آیت‌الله خامنه‌ای، ۱۳۶۸/۱۱/۲۰).

۵-۹-۱. روش‌شناسی تحقیق

این مقاله با هدف تبیین بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی با استفاده از روش داده‌بنیاد مبتنی بر تحلیل محتوا است. زمانی از این روش استفاده می‌شود که جای خالی یک نظریه احساس می‌شود. یک زمینه خاص، یک موقعیت خاص در اینجا هست که نظریه‌های موجود متعارف کفاف نمی‌کنند. تحقیقاتی شده است؛ اما هنوز ابهاماتی باقی است. اطلس نظری ما نیاز به تکمیل دارد. نظریه‌های بدیع تازه‌ای لازم است یا حتی دنبال نظریه تازه نیستیم. (فراستخواه، ۱۴۰۰: ۷۷) نظریه داده‌بنیاد عبارت است از فرایند ساخت یک نظریه مستند و مدون، از طریق گردآوری سازمان‌یافته

داده‌ها و تحلیل استقرایی مجموعه داده‌های گردآوری شده، به منظور پاسخگویی به پرسش‌های نوین، در زمینه‌هایی که فاقد مبانی نظری کافی برای تدوین هر گونه فرضیه و آزمون آن هستند. (منصوریان، ۱۳۸۶: ۵) مراحل انجام پژوهش و استخراج اصول، مبانی، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها به قرار ذیل است:

۱-۵-۹-۱. **جمع‌آوری داده‌ها:** در مرحله اول محقق در داده‌های متنی و یا گوش دادن به صوت‌های ضبط شده و یا تماشای داده‌های ویدئویی غور می‌کند. لازم است، جزئیات داده‌های مرتبط با مسئله و موضوع تحقیق را تا تحدی از کفایت تفحص کنیم که امکان پیدایی نظریه وجود داشته باشد. شواهد به گونه‌ای استادانه فراهم و پالایش و پردازش بشوند که مقوله‌های تشکیل دهنده نظریه امکان رسیدن به هم را داشته باشند و تمام خصیصه‌هایی که برای توسعه نظریه لازم است تأمین شوند و خصایص تازه، امکان ظهور داشته باشند. (همان: ۱۳۹)

۲-۵-۹-۱. **کدگذاری باز:** کدگذاری باز عبارت است از نسبت دادن کدهای مفهومی و مقوله‌ای به هر کوچک‌ترین واحد معنادار از محتوای متنی هدف. همان‌طور که یک عدسی، تابش‌های پراکنده نور را در کانونی جمع می‌کند، کدگذاری نیز همین کار را با مفهوم‌سازی و مقوله‌سازی داده‌ها می‌کند. واحد معنادار داده‌ها می‌تواند یک جمله کوچک، یک قسمت از بند و یا چند بند از کل محتوای متنی باشد. (همان: ۱۵۳) در پیش روی محقق انبوهی از معانی و مفاهیم و مقولات پراکنده وجود دارد. حال با پیشرفت کدگذاری باز و ترکیب مقولات کوچک، خوشه‌های مقوله‌ای به دست می‌آید که البته هنوز نامرتب و سرگردانند. به عبارتی، از مقایسه، ترکیب و دسته‌بندی مقولات کوچک، مقولات بزرگ‌تر حاصل می‌شود. (همان: ۱۶۳) در این پژوهش فرایند استخراج شاخص‌ها، بدین گونه بوده است.

۱-۵-۹-۳. **کدگذاری محوری:** در این مرحله، محقق، مقولات و مفاهیم به دست آمده از مرحله کدگذاری باز را با هم مقایسه، ترکیب و ادغام می‌کند. تقلیل و تلخیص می‌کند، می‌چلاند، می‌آمیزد و با خلاقیت‌های فکری و انتزاعی که دارد، کل معانی به دست آمده، از تحقیق را حسب ارتباطاتی که با هم دارند در چند نقطه وصل یا در چند محور اصلی یا در چند ربط نظری مرتب‌سازی می‌کند. یعنی آنچه در کدگذاری باز به دست آمده، اینجا لفّ می‌کنند تا پدیده اصلی کشف شود. با اکتشاف پدیده اصلی، خوشه‌های مقوله‌ای به دست آمده در کدگذاری باز دور این پدیده، طیف معنایی و نظری منظم‌تری و کدگذاری محوری پیش می‌رود. (همان: ۱۶۹-۱۷۴) در این پژوهش فرایند استخراج مؤلفه‌ها، بدین گونه بوده است.

۱-۵-۹-۴. **کدگذاری انتخابی:** محقق در کدگذاری انتخابی، ضمن اخذ یافته‌های مراحل کدگذاری قبلی، مقوله محوری را انتخاب کرده، به حالتی نظام‌مند آن را به دیگر مقوله‌ها ارتباط می‌دهد و آن روابط را اثبات می‌کند و مقوله‌هایی را که به توسعه بیشتر نیاز دارند هم تکمیل می‌کند. (بهادری، ۱۳۹۷: ۸۲) به عبارت دیگر کدگذاری انتخابی فرایند یکپارچه‌سازی و پالایش مقوله‌ها است؛ به این ترتیب که محقق با ایجاد یک آهنگ و چیدمان خاص در بین مقوله‌ها، آن‌ها را برای ارائه و شکل‌دهی یک تئوری تنظیم می‌کند. در ابتدا ضمن یک‌پارچه‌سازی و خالص نمودن طبقات، در مورد انتخاب مقوله مرکزی تصمیم‌گیری شده و سپس مقولات بر مقوله اصلی ربط داده می‌شوند. (همان: ۷۸) در این پژوهش، فرایند انتساب مؤلفه‌ها به اصول و مبانی از این طریق حاصل شده است.

با مراجعه به «آیات قرآن»، «احادیث و روایات»، «قانون اساسی، آرا و اندیشه‌های «امام خمینی (ره)»، «آیت‌الله خامنه‌ای»، «آیت‌الله بهشتی»، «آیت‌الله مطهری»، «آیت‌الله جوادی آملی» و همچنین منابع مربوط به «مهدویت»؛ مبانی، «هستی‌شناسی»، «معرفت‌شناسی»، «انسان‌شناسی»، «جامعه‌شناسی»، «غایت‌شناسی» و «راهنماشناسی» به عنوان مبانی بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی معرفی شدند که هریک به تفکیک دارای اصولی هستند.

۱. هستی‌شناسی

اگرچه در حوزه دفاع و امنیت، داشتن قدرت یک اصل مهم است؛ لذا در مکتب اسلام، خالق هستی که مبدأ امنیت و تکیه‌گاه انسان است، دارای قدرتی شکست‌ناپذیر است و همه پیروزی‌ها به او ختم می‌شود. خاستگاه امنیت امر ذاتی و فطری است که همه موجودات برای دستیابی به امنیت پایدار از داشته‌ها و خواسته‌های خود دفاع می‌کنند. اراده خداوند در ایجاد و بقای امنیت مافوق همه اراده‌هاست. اگر اراده بر ناامنی شود جهان هستی به‌سوی نابودی خواهد رفت. اساس غایت ایجاد امنیت، فراهم کردن زمینه تقرب بندگان خدا به خداست و به همین دلیل آن را متعالی می‌نامیم. به همین دلیل است که فقط رهبران الهی از عهده تأمین این نوع امنیت برمی‌آیند؛ چنان‌که مواد و صورت آن نیز ویژگی‌های خود را دارد. خداوند مبدأ و مبدع امنیت است. (منصوری لاریجانی، ۱۳۹۷: ۶۰-۶۳)

۲. اصول هستی‌شناسانه

در این مقاله، «توحید»، «اسلام‌مداری»، «ولایت‌مداری» و «تکلیف‌مداری» به عنوان اصولی هستی‌شناسانه معرفی می‌شوند که هم در حوزه دفاع و هم در حوزه امنیت دارای اهمیت هستند.

۳. معرفت‌شناسی

معرفت‌شناسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی، معرفت‌شناسی دینی، الهی و اسلامی است. پیش‌فرض معرفت‌شناختی مهم در تئوری انقلاب دینی، این است که می‌توان جامعه را چون یک کل نگریست و این کل را واژگون کرد و به جای آن کل دیگری نهاد و دین، قدرت و توان این زیرو رو کردن را دارد. این دیدگاه، مبتنی بر یک پیش‌فرض دیگری است که جامعه ماهیتی دارد و از این ماهیت می‌توان یک تعریف علمی یا فلسفی به دست داد و آن‌گاه این ماهیت را دگرگون کرد و انقلاب ماهیتی در جامعه پدید آورد. براین اساس یک فهم از دین باید فهم‌های دیگر را پاک کند، یک درک می‌تواند تقدم و تفوق بر درک‌های دیگر بیابد. ما نیز دین، مذهب، تفسیر و قرائت رسمی از دین داریم که لاجرم پستوانه‌های معرفت‌شناسانه خود را دارد. (گروه نویسندگان، ۱۳۸۵: ۵۳-۵۸)

۴. اصول معرفت‌شناسانه

در بحث از معرفت‌شناسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی «وحي و طبيعت گرايي»، «عقلانيت» و «پيوند گرايي (پيوند ديانت و سياست)» مورد بررسی قرار می‌گیرند که هم در حوزه دفاع و هم در حوزه امنیت حائز اهمیت هستند.

۵. انسان‌شناسی

انسان‌شناسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی، انسان‌شناسی دینی و اسلامی است. ویژگی‌های اصلی انسان‌شناسی دینی عبارت‌اند از «جامعیت»، «توجه به مبدأ و معاد»، «اتقان». (میرزایی، ۱۳۹۵: ۳۴-۳۵) مبانی انسان‌شناختی اسلامی، خداوند، آفریننده، حاکم مطلق بر هستی انسان و جهان است. همه مخلوقات، از جمله انسان و تمامی فعالیت‌ها و دستاوردهای او، نسبت به خداوند هیچ استقلالی نداشته و عین فقر، نیاز و وابستگی به او هستند. از سوی دیگر انسان، دارای استعدادها متنوع و قابل رشدی است که می‌تواند آن‌ها را به فعلیت برساند. فعلیت این استعدادها با اختیار و اراده تحقق می‌یابد. اعمال اختیاری، هنگامی ارزشمند است که بر پایه تفکر، تعقل و سنجش شکل گیرد. انسان، دارای فطرتی الهی است که در پرتو تربیت اسلامی، فردی فعال، مسئولیت‌پذیر و توانا گردیده و خود را امانت‌دار نعمت‌های الهی می‌داند و رفتار خود را بر اساس عقلانیت اسلامی شکل می‌دهد. (خسروپناه، ۱۳۹۳)

۶. اصول انسان‌شناسانه

در بحث از اصول انسان‌شناسی نظریه دفاعی - امنیتی «وحدت»، «هم‌زیستی مسالمت‌آمیز» و «آزادی انسان» مورد بررسی قرار می‌گیرد که همگی در حوزه دفاع و امنیت حائز اهمیت هستند، بررسی خواهند شد.

۷. جامعه‌شناسی

جامعه دینی، دین‌باور است و به اعتقاد به آموزه‌های دینی اعتقاد دارد. همچنین شریعتمدار است و نظام حقوقی آن بر ساس دین تنظیم می‌شود. همچنین دارای نظام دینی است و جز حکومت دینی را بر نمی‌تابد. دین‌دآوری رکن اساسی دیگر جامعه دینی است. از طرف دیگر حفظ و صیانت و تعالی جامعه دینی و نیز اجرای احکام الهی، از اهداف حکومت دینی است، خصوصاً آنکه «جامعه دینی» و «اجرای احکام» از هم تفکیک‌پذیر نیستند و همه در راستای رشد و تعالی و تکامل انسان و رسیدن او به غایات عالی و هدف اساسی خلقت است. «حکومت»، هدف و مطلوب نهایی نیست؛ بلکه از اهداف متوسط و وسیله‌ای جهت تأمین رفاه، امنیت، عدالت، رشد، سعادت و هدایت جامعه است. (میرمدرس، ۱۳۸۷: ۲۰۹ و ۲۱۰)

۸. اصول جامعه‌شناسانه

در بحث از اصول جامعه‌شناسانه نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی «نفی سبیل»، «دعوت» و «ام‌القریایی نظام» دارای ویژگی‌هایی دفاعی؛ «استقلال» و «مردم‌داری» دارای ویژگی‌های امنیتی؛ و عدالت و ظلم‌ستیزی دارای ویژگی‌هایی مشترک در حوزه دفاع و امنیت هستند.

۹. غایت‌شناسی

از دیدگاه اسلام، خداوند غایت همه غایات است و هدف و غرض اصلی و اساسی در پی همه غایات ذات کامل الهی است. همه فاعل‌ها در جهان مسخر هستند و فوق فاعلیت آن‌ها فاعلیت مبادی عالیه و در نهایت، فاعلیت خدای متعال قرار دارد. در نهایت، جبروت همه هستی به‌سوی مطلوب نهایی یعنی حق تعالی است. (حبیبی تبار و عاملی، ۱۳۹۱: ۹۳) بر همین مبنا انقلاب اسلامی از آغاز تا رسیدن به هدف نهایی که همان تشکیل امت و تمدن اسلامی است، فرایندی پنج مرحله‌ای دارد: مرحله اول، شکل‌گیری انقلاب اسلامی؛ مرحله دوم، تشکیل نظام اسلامی؛ مرحله سوم، تشکیل دولت اسلامی؛ مرحله چهارم، تشکیل جامعه اسلامی؛ مرحله پنجم، تمدن اسلامی (آیت‌الله خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۵/۲۸) «تمدن اسلامی یعنی آن فضایی که انسان در آن فضا از لحاظ معنوی و از لحاظ مادی می‌تواند رشد کند و به غایات مطلوبی که خدای متعال او را برای آن غایات خلق کرده است برسد...» (آیت‌الله خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۶/۱۴)

۱۰. اصول غایت‌شناسانه

در بحث از اصول غایت‌شناسانه نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی «حیات طیبه» دارای ویژگی‌های امنیتی؛ و «آخرت گرایی» و «بقا و ثباتمندی» دارای ویژگی‌های دفاعی و امنیتی هستند.

۱۱. راهنماشناسی

در این مقاله، راهنماشناسی با معرفت‌شناسی پیوند یافته است. عقل در مسیر تشخیص سود و زیان، خیر و شر، غالباً از خواهش‌های نفسانی پیروی می‌کند و گاهی راه خطا می‌رود؛ از این رو هدایت خدایی، باید از راه دیگری، انجام گیرد که از اشتباه و لغزش به دور است. همچنین باید راهی جست تا انسان را از توجه به منفعت‌های فردی به سوی منافع اجتماعی سوق دهد. بر این مبنا انسان به‌تنهایی از کشف حقیقت عاجز است. (مظاهری، ۱۳۹۶) راهنماشناسی شامل تمامی مباحثی است که به شناخت راهنمایان و معلمان الهی یعنی پیامبران و جانشینان آنان مربوط می‌شود. (سعیدی‌مهر، ۱۳۹۳، ج ۲: ۱) راهنماشناسی با هستی‌شناسی نیز پیوند دارد. انسان در عالم دنیا قدرت و دانش محدودی دارد؛ ولی وقتی با اراده خویش سفر کرده و در عوالم دیگر وارد می‌شود. برای رسیدن به خداوند باید از هرچه غیر اوست دل کند و تنها رها کردن عالم ماده کافی نیست. سی که به مقام ولایت رسیده باشد، انسان کامل است. (وکیلی، ۱۳۹۹)

۱۲. اصول راهنماشناسانه

محقق در کدگذاری انتخابی، ضمن اخذ یافته‌های مراحل کدگذاری قبلی، مقوله محوری را انتخاب کرده، به حالتی نظام‌مند را به دیگر مقوله‌ها ارتباط می‌دهد و آن روابط را اثبات می‌کند و مقوله‌هایی را که به توسعه بیشتر نیاز دارند هم تکمیل می‌کند. (همان: ۸۲) به عبارت دیگر کدگذاری انتخابی فرایند یکپارچه‌سازی و پالایش مقوله‌ها است؛ به این ترتیب که محقق با ایجاد یک آهنگ و چیدمان خاص در بین مقوله‌ها، آن‌ها را برای ارائه و شکل‌دهی یک تئوری تنظیم می‌کند. در ابتدا ضمن یک‌پارچه‌سازی و خالص نمودن طبقات، در مورد انتخاب مقوله مرکزی تصمیم‌گیری شده و سپس مقولات بر مقوله اصلی ربط داده می‌شوند. (همان: ۷۸)

۲-۱. تجزیه و تحقیق داده‌ها و یافته‌های تحقیق

جهت دستیابی به بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی احادیث، روایات و آیات قرآن، همچنین تمامی فرمایشات و مکاتبات حضرت امام خمینی (ره)، آیت الله خامنه‌ای، شهید مطهری، شهید بهشتی و متون پیرامون مهدویت در حوزه دفاعی - امنیتی مورد مطالعه قرار گرفت. پس از مطالعه منابع

در دسترس و استخراج گزاره‌های مربوطه، مفاهیم مورد نظر، احصا شد. سپس با کدگذاری باز از کنار هم قرار دادن مفاهیم مرتبط به دست آمده از گزاره‌ها، شاخص‌ها به دست آمد. با کدگذاری محوری، از مجموع شاخص‌های مرتبط به دست آمده مؤلفه‌ها حاصل شد. در مرحله کدگذاری انتخابی، ارتباط میان مبانی، اصول، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها به دست می‌آید و در نهایت ضمن تشریح این ارتباطات، نتیجه‌گیری ارائه می‌گردد. به طور کلی ۶۰۶ گزاره، ۱۸۷ شاخص، ۵۸ مؤلفه، ۲۱ اصل و ۶ مبنا احصا شد. در جداول زیر یک مثال در باب این فرایند، آورده شده است.

۲-۲. مفهوم‌سازی بر اساس کدگذاری باز

کدگذاری	گزاره‌ها	نشانه‌گر	مفهوم
A1	تسلیم یکی از صفات نیکوی مؤمنین است... کسی که تسلیم پیش حق و اولیاء خدا شود، و در مقابل آنها چون و چرا نکند، و با قدم آنها سیر ملکوتی کند، زود به مقصد می‌رسد.	موسوی خمینی، ۱۳۸۲: ۴۰۲-۴۰۳	تسلیم در برابر خدا و اولیای خدا
A2	ایمان با تسلیم در برابر خداوند گره خورده است.	جوادی آملی، ۱۳۹۳	گره خوردن ایمان به خدا با تسلیم
A3	کوچکمان، معمممان، نظامی‌مان، افراد عادی جامعه‌مان، به‌خصوص مسؤولانمان، واقعاً تسلیم خدا باشند...	بیانات رهبری ۱۳۷۰/۲/۲۱	تسلیم در برابر خدا
A4	از دید توحید عالی و وسیع زیربنایی سازنده اسلام، اگر من مسلمان، چشم و گوش بسته و بی حساب به حرف یک انسان دیگر تسلیم شوم گویی عبد او شده‌ام... گویی از توحید منحرف شده‌ام.	۶۵: حسینی بهشتی، ۱۳۸۶	انحراف از توحید با تسلیم در برابر غیر خدا
A5	انسان تنها در برابر ذات اقدس حق باید تسلیم باشد و از هیچ انسانی نباید اطاعت کند مگر این که اطاعت او اطاعت خدا باشد.	موسوی خمینی، ۱۳۸۹، ج ۵: ۳۸۷	تسلیم‌ناپذیری برابر غیر خدا
A6	بعضی از ما انسان‌ها بعضی دیگر را «رب» خود قرار ندهیم - و حال آن که رب همه خداست - به ارباب و بنده تجزیه نشویم...	مطهری، ۱۳۹۰، ج ۳: ۱۱۲	بنده غیر خدا نبودن
A7	برای خدا همه کارها را انجام بدهید. آن که در جبهه هست برای خدا باید جبهه باشد. آن که پشت جبهه است برای نصرت خدا باشد. این کسی که متصدی امور لشکر است برای خدا متصدی باشد. آن که متصدی امور کشور است برای نصرت خدا باشد. آن که در مجلس است برای خدا در مجلس باشد، برای نصرت خدا باشد.	موسوی خمینی، ۱۳۸۹، ج ۱۹: ۲۰۱-۲۰۲	انجام مسؤولیت‌ها برای نصرت خدا
A8	وقتی ما در محضر خدا هستیم، بندگان خدا که عزیز خدا هستند، در محضر خدا ما به آنها اذیت نکنیم؛ این جرم بخشودنی نیست.	موسوی خمینی، ۱۳۸۹، ج ۱۳: ۲۸۵	توجه دولتمردان به حضور در محضر خدا

A9	حضور الهی؛ اساس مسئولیت اجتماعی و مسئولیت سیاسی این است.	بیانات رهبری ۱۴۰۱/۱/۲۳	حضور الهی؛ اساس مسئولیت سیاسی و اجتماعی
----	--	------------------------	---

جدول شماره ۱- نمونه مفهوم‌سازی بر اساس کدگذاری باز

۲-۳. تعیین شاخص‌ها بر اساس کدگذاری باز

کدگذاری	مفهوم	شاخص	کد شاخص
A1	تسلیم در برابر خدا و اولیای خدا	تسلیم‌پذیری در برابر خدا و اولیای خدا	B1 (A1+A2+A3)
A2	گره خوردن ایمان به خدا با تسلیم		
A3	تسلیم در برابر خدا		
A4	انحراف از توحید با تسلیم در برابر غیر خدا	تسلیم‌ناپذیری در برابر غیر خدا	B2 (A4+A5+A6)
A5	تسلیم‌ناپذیری برابر غیر خدا		
A6	بنده غیر خدا نبودن		
A7	انجام مسئولیت‌ها برای نصرت خدا	اخلاص و توجه مسئولین به رضای الهی	B3 (A7+A8+A9)
A8	توجه دولتمردان به حضور در محضر خدا		
A9	حضور الهی؛ اساس مسئولیت سیاسی و اجتماعی		

جدول شماره ۲- نمونه تعیین شاخص‌ها بر اساس کدگذاری باز

۲-۴. تعیین مؤلفه‌ها بر اساس کدگذاری محوری

کدگذاری	شاخص‌ها	مؤلفه	کد مؤلفه
B1	تسلیم در برابر خدا و اولیای خدا	خدا محور	C1 (B1+B2+B3)
B2	تسلیم‌ناپذیری در برابر غیر خدا		
B3	اخلاص توجه مسئولین به رضای الهی		

جدول شماره ۳- نمونه تعیین مؤلفه‌ها بر اساس کدگذاری محوری

۲-۵. ارتباط مبانی، اصول، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها بر اساس کدگذاری انتخابی

کدگذاری	مؤلفه	اصول	کد اصل
C1	خدا محور	توحید	D1(C1+C2+C3)
C2			
C3			

جدول شماره ۴- نمونه ارتباط اصول مؤلفه‌ها با اصول

کد گذاری	اصول	مبانی	کد مبنا
D1	توحید	هستی شناسی	M1(D1+D2+D3+D4)
D2			
D3			
D4			

جدول شماره ۵- نمونه ارتباط اصول با مبانی

۲-۶. مؤلفه‌ها و شاخص‌ها و ارتباط آن با مبانی و اصول

بر اساس آنچه تا کنون تشریح شد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های احصا شده در جدول زیر با اصول و مبانی مرتبط شده‌اند. ضمن آنکه لازم به ذکر است، بعد سیاسی دارای اشتراکاتی با ابعاد دیگر از جمله، بعد اجتماعی و بعد فرهنگی است که در نتایج به دست آمده مشهود است.

مبنا	اصل	مؤلفه	شاخص
هستی شناسی	توحید	خدا محور	تسلیم پذیری در برابر خدا و اولیای خدا
			تسلیم ناپذیری در برابر غیر خدا
			اخلاص و توجه مسئولین به رضای خدا
		ایمان و اتکا به قدرت خدا	اولویت ایمان و اتکا به خدا بر تجهیزات نظامی
			آسیب ناپذیری در پناه خدا
			اعتقاد به وعده الهی
			ایمان به قدرت خدا
		دفاع و امنیت توحیدی	انگیزه الهی دفاع
			باور به فرماندهی خدا
			انگیزه الهی حفظ امنیت
	اسلام مداری	مشروعیت دینی	دخالت و نظارت دین در تمام شئون
			صالح بودن حاکم در رأس قدرت سیاسی
			تقوایمداری مسئولان
			تقید و تعهد مسئولان به اسلام
		قانون الهی	حفظ معنویات مردم به وسیله قانون
			اجرای صحیح و کامل قوانین الهی

در چارچوب شرع بودن قانون			
آگاهی به جایگاه ولایت فقیه در معرفت دینی و تبیین آن	اعتقاد به ولایت و رهبری	ولایت‌مداری	معرفت‌شناسی
معرفت به ولایت فقیه حاکم			
باور به بصیرت رهبری			
اطاعت‌پذیری از رهبری و تسلیم در برابر او	اطاعت از رهبری		
اطاعت از منصوبین رهبری			
عدم مخالفت با ولی فقیه و تضعیف او			
همدلی با ولی فقیه	تبعیت از رهبری		
پشتیبانی از ولی فقیه			
مسئولیت‌پذیری ولایی			
شناخت تکالیف دفاعی - امنیتی	شناخت تکالیف سیاسی	تکلیف‌مداری	
شناخت تکالیف دینی و انقلابی			
لحظه‌شناسی و آمادگی برای انجام تکلیف			
عملکرد جهادی و عاشورایی	پرهیز از نتیجه‌گرایی صرف		
عدم ملاحظه‌کاری در ادای تکلیف			
شجاعت و روحیه شهادت‌طلبانه			
عدم بی‌تفاوتی مردم	عمل به تکالیف سیاسی		
مشارکت مردم در امور سیاسی			
انتظار ظهور			
الگوپذیری از حکومت پیامبر(ص)	تأسی به پیامبر(ص)	وحی‌گرایی و طریقت‌گرایی	
الگوپذیری از پیامبر(ص) در مقاومت			
الگوپذیری از پیامبر(ص) در مبارزه			
تأسی به پیامبر(ص) برای وحدت			
الگو قرار دادن حکومت علی(ع)	تأسی به ائمه اطهار(ع)		
الگوپذیری از حکومت عدل موعود			
تأسی به اهل بیت برای وحدت			
امداد غیبی در قیام و جهاد برای خدا			
خطا‌پذیری و محدودیت عقل در اداره کشور	عدم کفایت عقل و نیاز به وحی		

تحول و اسلامی کردن علوم			
رویکرد عقلانی به دفاع و امنیت	حکمت و مصلحت	عقلانیت	انسان‌شناسی
تخصص گرایی و رجوع به کارشناسان در سیاست			
سیاست خارجی مبتنی بر عزت، حکمت و مصلحت			
دشمن شناسی و شناخت حق و باطل	بصیرت		
عاقبت‌اندیشی و آینده‌نگری در سیاست			
عبرت آموزی در سیاست			
هوشیاری و عدم غفلت از دشمن			
بیان حقایق و دستاوردهای انقلاب برای مردم	تبیین		
معرفی اسلام و انقلاب به جهانیان			
روشنگری و افشاگری درباره ماهیت غرب			
پرهیز از تحجر و سلفی‌گری	پرهیز از سکولاریسم	پیوند گرایی (پیوند دیانت و سیاست)	
نفی اندیشه جدایی دین و سیاست			
سکولار نبودن مساجد و هیئت‌های عزاداری			
برائت از مشرکین در حج	اسلام سیاسی		
شرکت در نماز سیاسی جمعه			
سیاسی بودن مساجد			
اسلامی بودن دولت و مصوبات آن	سیاست دینی		
اسلامی بودن مجلس و مصوبات آن			
اسلامی بودن سیستم شورا و تصمیمات آن			
انگیزه دینی در امر سیاسی			
رعایت اخلاق سیاسی انتخاباتی از سوی نامزدها	رعایت اخلاق و حقوق افراد	کرامت انسانی	
حفظ آبروی افراد و شخصیت‌ها			
رعایت حقوق شهروندی و انسانی			
حضور زنان در انتخابات	رعایت حقوق سیاسی زنان		
رعایت حجاب و عفت در میادین سیاسی-اجتماعی			
حضور زنان در میادین سیاسی و انقلابی			
سختکوشی و امید به آینده	عزت ملی		

قدرت آفرینی علم جهت‌دار			جامعه‌شناسی
پاسداشت دفاع مقدس			
حضور پرشور و بدون تنش در انتخابات			
تأکید بر مشترکات مذهبی به‌جای اختلافات	وحدت اسلامی	وحدت ملی و انسجام اسلامی	
شناخت توطئه‌های تفرقه‌انگیز دشمن			
پرهیز از تفرقه شیعه و سنی			
استفاده از فرصت حج برای وحدت			
استفاده از فرصت اربعین برای وحدت			
پرهیز از قومیت‌گرایی	وحدت ملی		
مقابله با فتنه و فتنه‌گرایان			
شرکت در راهپیمایی‌های ملی از جمله راهپیمایی ۲۲ بهمن			
حمایت از حقوق سیاسی اقلیت‌های دینی و عقیدتی	تساهل و تسامح دینی - عقیدتی و بین‌المللی	هم‌زیستی مسالمت‌آمیز	
روابط حسنه با دول غیرمتخاصم			
پایبندی به قراردادهای تعهدات بین‌المللی			
آزادی اندیشه	آزادی فکری و معنوی	آزادی انسان	
آزادی دین و عقیده			
آزادی معنوی			
آزادی احزاب و گروه‌های سیاسی	آزادی اجتماعی و سیاسی		
نفی آزادی بی‌قیدوبند			
نفی دیکتاتوری			
رهایی از سلطه غیرخدا و مبارزه با آن			
مبارزه با موانع ایجاد امنیت و آزادی			
آزادی بیان و انتقاد	آزادی بیان و قلم		
آزادی مطبوعات			
عادلانه بودن قوانین	نظام سیاسی عادلانه	عدالت	
حاکم عادل			
عدالتخواهی مردم و مسئولان			
شایسته‌سالاری			

برابری در برابر قانون	برقراری مساوات	ظلم ستیزی	
محرومیت زدایی			
مبارزه با فساد			
منع تبعیض			
نفی نگرش طبقاتی			
جهانی سازی اندیشه حکومت جهانی عدل	زمینه سازی حکومت عدل مهدوی		
باور به برپایی کامل عدالت همراه با ظهور			
تلاش برای تحقق عدالت در عصر غیبت			
آمادگی دفاعی - امنیتی برای ظهور			
قیام علیه مستکبرین جهانی	دفاع از مظلومان و مبارزه با ظالمان		
بیداری مظلومان و مستضعفین			
حمایت از مظلومان و مستضعفان			
سازش ناپذیری	عدم ظلم پذیری و ظلم کردن		
ظلم ناپذیری			
حق خواهی			
عدم رفاه طلبی			
نفی سلطه گری			
آمادگی علمی - دفاعی	نفی استیلا	نفی سیل	
نفی استعمار و سلطه بیگانه			
حمایت از فلسطین و مقابله با رژیم صهیونیستی			
شرکت در راهپیمایی ضد نظام سلطه از جمله روز قدس			
منع قرارداد و رابطه منجر به استیلای بیگانه	نفی رابطه منجر به استیلای بیگانه		
نفی ارتباط و مذاکره با آمریکا			
مقابله با سلطه فرهنگی و جنگ نرم	نفی دخالت و نفوذ بیگانه		
نفی دخالت بیگانه			
نفی نفوذ بیگانه			
حفظ هویت و عزت مسلمین	حفظ سیادت اسلام		
جبران گذشته استعمارزده			

نهراسیدن از تهدیدات		
ایجاد بیداری اسلامی	دعوت به آگاهی	دعوت
افشای هویت مستکبران و ظالمان		
الگو ساختن انقلاب و جمهوری اسلامی	صدور انقلاب و ارزش‌های آن	
دعوت به ارزش‌های اسلامی		
دعوت به اتحاد		
حمایت از نهضت‌های رهایی‌بخش	دعوت به قیام و مقاومت	
دعوت به مقاومت و پایداری		
دعوت به قیام		
وابستگی سرنوشت جهان اسلام به شکست و پیروزی ام‌اقری	آمیختگی دفاعی ام‌القری و جهان اسلام	ام‌القرایی نظام
این‌همانی دفاع از ام‌القری و جهان اسلام		
محوریت مقاومت جمهوری اسلامی ایران	رهبری جهان اسلام	
ولایت واحده بر جهان اسلام		
رهبری و محوریت مبارزه در جهان اسلام		
عدم وابستگی به شرق و غرب	عدم وابستگی	استقلال
عدم وابستگی فکری و علمی		
خودکفایی	درون‌زایی	
خودباوری		
خودانگیزی		
مقبولیت مردمی	مقبولیت و رضایت مردمی	مردم‌داری
رضایتمندی مردم		
نظارت مردم		
حضور در انتخابات	سرمایه اجتماعی	
حضور در عرصه دفاع و امنیت		
همراهی و همبستگی مردم و مسئولین		
همدلی و همبستگی اقشار مردمی		
امیدآفرینی در جامعه		
مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی در برابر مردم	خدمت‌مداری مسئولان	

مردمی بودن و پرهیز مسئولین از تکبر و اشرافی گیری			
حفاظت از منافع مردم			
مشورت با مردم			
بسیج مردمی و همگانی	نهاد سازی مردمی		
تقویت تشکلهای مردمی			
شهادت طلبی	ایثار و شهادت	آخرت گرایی	فایده شناسی
جانبازی و ایثارگری			
احیا و عمومی کردن فرهنگ شهادت			
ایستادگی در برابر سختی ها و تحریم ها	صبر و خویش داشتن داری		
نفی ریاست طلبی و قدرت خواهی			
پرهیز مردم و مسئولین از دنیاخواهی			
حفظ ارزش ها و ایستادگی بر سراسر اصول	حفظ ثغور اسلام و کشور		
حفظ تمامیت ارضی			
حفظ مرزبندی ارزشی با دشمن			
جلب اعتماد عمومی	کارآمدی دولت و نظام سیاسی	بقا و ثباتمندی	
کارآمدی و تخصص مسئولین			
کارآمدی قوانین			
حفظ نظم و مدیریت بحران			
خودسازی مسئولین			
اقتدار علمی			
احساس آرامش و امنیت	تأمین آسایش و امنیت		
ایمان به وعده الهی			
تأمین آسایش عمومی			
افزایش قدرت ملی	افزایش قدرت و عزت	حیات طیبه	
افزایش قدرت علمی			
حفظ عزت ملی و ذلت ناپذیری	به زیستی		
عدم وابستگی به بیگانگان			
هدایت مردم به تعالی	تعالی خواهی		

صیوریت و آرمان‌گرایی واقع‌گرا	تلاش‌گری		
تلاش و اهتمام مردم به حیات طیبه			
تلاش مسئولین برای تحقق حیات طیبه			

جدول شماره ۱- جدول مبانی، اصول، مؤلفه‌ها و شاخص‌های بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی

۳. نتیجه‌گیری

در این مقاله برای دستیابی به بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی، ۶۰۶ گزاره، ۱۸۷ شاخص، ۵۸ مؤلفه، ۲۱ اصل و ۶ مبنا احصا شد. بعد سیاسی نظریه دفاعی - امنیتی انقلاب اسلامی دارای سطوحی داخلی و خارجی است. رابطه جمهوری اسلامی ایران به عنوان نظام برآمده از انقلاب اسلامی را با خارج از مرزهای خود می‌توان در دو سطح منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای بررسی نمود.

در سطح داخلی، بعد سیاسی نظریه دفاعی - انقلاب اسلامی ناظر به حفظ و دفاع از نظام برآمده از انقلاب اسلامی و حفظ امنیت آن در درون مرزهای ملی است. حفظ مرزبندی‌های ارزشی و حفاظت از ثغور اسلام در کنار حفظ مرزهای سرزمینی حائز اهمیت است. جمهوری اسلامی، حکومتی آرمان‌گرای واقع‌گراست که غایت خود را ایجاد تمدن اسلامی، حیات طیبه و ایجاد زمینه برای ظهور امام زمان (عج) می‌داند. بر اساس این رویکرد یک نظام سیاسی کارآمد، ضمن تأمین مصالح مادی، تأمین مصالح معنوی مردم را نیز در نظر گرفته و حتی آن را ارجح بر مصالح مادی می‌داند. بنابراین این نگاه جهاد و دفاع باید تنها فی سبیل الله باشد و امنیت نیز تنها در ارتباط با ایمان معنا می‌یابد. در جهاد، شکست معنا ندارد و آنچه پیش رو است، «احدی‌الحسنین» است. اگرچه منشاء حاکمیت خدای متعال است اما این نافی اختیار و تکلیف برای مردم نیست. مردم برای مشارکت در سیاست، دفاع و حفظ امنیت، از منظر دینی مکلفند. این تکالیف نه تنها به شکل حضور در تعیین سرنوشت ملی، حضور در عرصه‌های دفاع و امنیت و ... جلوه می‌یابد بلکه جنبه فراملی دارد. نظام اسلامی به جای داشتن یک الگوی دفاعی - امنیتی وابسته، ضمن دستیابی به خودکفایی، الگوی دفاعی - امنیتی مردمی را برگزیده است. در این مسیر همواره باید در برابر فتنه‌ها و توطئه‌های دشمنان انقلاب اسلامی هشیار بود.

مطابق نتایج حاصله، از آنجا که حکومت و قوانین آن منشاء الهی دارند، مدیران و مسئولان به شریعت الهی مقید و متعهدند و بر این اساس هرگونه دیکتاتوری و ممانعت از آزادی‌های مشروع مردم نفی می‌گردد. این در حالی است که در فرآیند تصمیم‌گیری‌ها هرگز نباید از عقلانیت مبتنی بر وحی و بصیرت غافل شد. ولایت فقیه حافظ نظام، ضامن اسلامیت حکومت، نهادهای آن و حافظ جمهوریت

و آرای مردم از تعرض‌های گوناگون است. او با نقشی وحدت‌گرایانه فرماندهی سیاسی، دفاعی و امنیتی نظام را بر عهده دارد.

مطابق نتایج حاصله، جمهوری اسلامی ایران در محیط پیرامونی خود تلاش می‌کند ضمن پیروی از یک الگوی دفاعی-امنیتی مبتنی بر همکاری مشترک با کشورهای منطقه و با استفاده از ظرفیت‌ها و امکانات خود، جایگاه برتر منطقه‌ای را به دست آورد. این امر ناشی از موقعیت ذاتی این کشور در منطقه، شعارها و باورهای استکبارستیزانه انقلاب اسلامی در عین تلاش استکبار جهانی برای نفوذ در کشورهای منطقه، و وظیفه ذاتی جمهوری اسلامی ایران برای مقابله با رژیم صهیونیستی و حمایت از مقاومت است.

از سوی دیگر، حضور مداوم قدرت‌های فرامنطقه‌ای در ترتیبات امنیت منطقه‌ای نفی و این حضور عامل عمده‌ای در جهت افزایش تعارضات و تنش‌ها در منطقه تلقی می‌شود. جمهوری اسلامی ایران بر کاهش حضور قدرت‌های فرامنطقه‌ای و تأثیر مخرب حضور از جمله، تشدید افراط‌گرایی، تروریسم، تخریب همکاری‌های فزاینده کشورهای منطقه و... تأکید دارد. در برابر تلاش‌های سلطه جمهوری اسلامی می‌کوشد که هرچه بیشتر در جهت جلب اعتماد متحدان منطقه‌ای و همچنین راستای حل و فصل چالش‌های مشترک نظیر تروریسم، قوم‌گرایی، و... با کشورهای منطقه حرکت کند. همچنین همواره، هویت دینی کشورهای منطقه را به آنان یادآوری کرده و بر یک الگوی درون‌زا برای حل مشکلات و معضلات تکیه می‌کند. علاوه بر این، می‌کشد، با جذب توده‌های شیعه و سنی، هژمونی حکومت اسلام ناب محمدی را در منطقه گسترش دهد. استکبار جهانی در راستای ایجاد خاورمیانه بزرگ و دستیابی به اهداف شوم خود همواره قوم‌گرایی را تحریک و اقوام را به تجزیه‌طلبی تحریک می‌کند. این موضوع بر پیچیدگی مسائل می‌افزاید و بر اهمیت لزوم همکاری‌های منطقه‌ای می‌افزاید. حمایت از نهضت‌های رهایی‌بخش منطقه بر مبنای مقابله با استکبار جهانی، حراست از کرامت همه انسان‌ها، عوامل ژئوپولیتیکی و قائل بودن ساحت فرهنگی، مذهبی قدرت از سوی جمهوری اسلامی ایران، ضروری است.

انقلاب اسلامی ایران در فضای دو قطبی حاکم بر روابط بین‌الملل جبهه‌های جدیدی به وجود آورد و موجب شکل‌گیری دوگانه «اسلام-استکبار» شد. با این توضیح در سطح فرامنطقه‌ای، جمهوری اسلامی ایران بر مبارزه فعال با استکبار جهانی و مقاومت در برابر آن تا استقرار نظم نوین جهانی، تأکید کرده و به دنبال آن است که نظم فعلی جهان را که بر ظلم و بی‌عدالتی مبتنی است، تغییر دهد. از

دیدگاه نظام بر آمده از انقلاب اسلامی فرض بر این است که با از بین رفتن ظلم و بی‌عدالتی باید ارزش‌های جدیدی جایگزین شود که مبتنی بر عدالت، حفظ کرامت انسانی، اعتبار منافع مستضعفین و دفاع از آنان است. اسلام، تابعیت را بر ایمان و عقیده مبتنی کرده، همه انسان‌ها را به‌ذاته واجد کرامت و برابر دانسته، و ملاک برتری انسان‌ها نزد خدا را تقوا معرفی می‌کند؛ فلذا ملی‌گرایی و ناسیونالیسم را نفی می‌کند و بر همین اساس است که جمهوری اسلامی ایران در پیگیری منافع مستضعفین، در جایگاه ام‌القرای جهان اسلام پیگیری منافع مسلمانان را به‌عنوان وظیفه دولت اسلامی در اولویت قرار می‌دهد. بنابراین تلاش می‌شود ضمن ایجاد پیمان برادری در میان دول مسلمان، جبهه مقاومت و اندیشه مقاومت را در سراسر جهان گسترش دهد. در ارتباط با دول غیر مسلمان نیز، اولویت بر روابط حسنه و یافتن مبنایی مشترک مبتنی بر فطرت انسانی است و اما در رابطه با دولت‌های وابسته به استکبار جهانی که فرض بر این است پشتوانه مردمی ندارند و متخاصم هستند، ملت‌هایشان را به مبارزه دعوت و تشویق می‌کند. یکی از مهم‌ترین راه‌های مبارزه با استکبار جهانی و ایجاد جبهه مقاومت، احیای هویت مسلمانان و ایجاد بیداری، خودآگاهی در میان ملل مستضعف است. در این چارچوب تجربه انقلاب اسلامی به جهانیان ارائه و از طریق مجامع بین‌المللی منافع مستضعفین و مسلمانان تعقیب می‌شود.

منابع

- آیت‌الله خامنه‌ای (۱۴۰۱/۱/۲۳). از آدرس <https://farsi.khamenei.ir/>.
- آیت‌الله خامنه‌ای (۱۳۹۲/۶/۱۴). از آدرس <https://farsi.khamenei.ir/>.
- آیت‌الله خامنه‌ای (۱۳۸۴/۵/۲۸). از آدرس <https://farsi.khamenei.ir/>.
- آیت‌الله خامنه‌ای (۱۳۶۸/۱۱/۲۰). از آدرس <https://farsi.khamenei.ir/>.
- آیت‌الله خامنه‌ای (۱۳۷۰/۲/۲۱). از آدرس <https://farsi.khamenei.ir/>.
- ارغوانی پیرسلامی، فریبرز (۱۳۹۱). «سیاست دفاعی - امنیتی جمهوری اسلامی ایران در پرتو قانون برنامه پنجم توسعه». *نشریه سیاست دفاعی*، سال بیستم، شماره ۷۸، ۱۰۵-۱۳۷.
- اکبرنژاد، ابوالقاسم، و چشک، کریم (۱۳۹۹). «اولویت‌بندی مؤلفه‌های اثرگذار بر سیاست دفاعی - امنیتی جمهوری اسلامی ایران». *نشریه مطالعات دفاعی/استراتژیک*، سال هجدهم، شماره ۸۰، ۱۸۹-۲۰۶.
- DOI: 20.1001.1.20084897.1399.18.80.9.7
- الهی‌نژاد، حسین (۱۳۹۹). «تحلیل مبانی فرهنگ اجتماعی دفاعی - امنیتی در عصر غیبت در پرتو اندیشه مهدویت». *نشریه اسلام و مطالعات اجتماعی*، سال هفتم، شماره ۴، ۸-۳۱.
- بهادری، علی (۱۳۹۷). «مراحل و شیوه اجرای آن در کارورزی دانشگاه فرهنگیان». پژوهش کیفی داده‌بنیاد،

- «کدگذاری» و اهمیت، دو فصلنامه راهبردهای نوین تربیت معلمان، سال چهارم، شماره ۵، ۶۹-۸۸.
- پورشاب، عبدالعلی، و دولتشاه، بهروز (۱۳۹۷). «الگوی اقتدار دفاعی-امنیتی براساس گفتمان حضرت امام خمینی (ره)». فصلنامه مطالعات مدیریت راهبردی دفاع ملی، سال دوم، شماره ۵، ۳۹-۶۸.
- جوادی آملی، عبدالله (۱۳۹۳). بالاترین درجه کفر از دیدگاه آیت الله جوادی آملی. از آدرس <https://rasanews.ir/fa/news/230074/>، بازدید شده در (۱۴۰۱/۳/۷).
- چهاردولی، عباس و عزتی، امیرحسین (۱۳۹۸). مبانی، اصول و شاخص های تعلیم و تربیت منابع انسانی سازمان های دفاعی مبتنی بر آموزه های دینی. تهران، دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی.
- حبیبی تبار، حسین و عاملی، منیژه (۱۳۹۱). جایگاه علت غایی در فلسفه اسلامی. فصلنامه پژوهش های اعتقادی-کلامی، سال دوم، شماره ۷، ۷۳-۹۶.
- حبیبی، نیکبخش (۱۳۹۷). «مدل دفاعی-امنیتی ج.ا.ایران متناسب با الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت». پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، سال یازدهم، شماره ۱، ۱۲۹-۱۵۶.
- حسینی بهشتی، سیدمحمد (۱۳۸۶). ولایت، رهبری، روحانیت. تهران، بنیاد نشر آثار و اندیشه های شهید دکتر بهشتی.
- خسروپناه، عبدالحسین (۱۳۹۳). مقایسه هستی شناسی و انسان شناسی انقلاب ایران با نظریه اسکاج پول. از آدرس <https://rasekhoon.net/article/show/۱۳۸۰۸۹۰>، بازدید شده در (۱۴۰۰/۵/۱۰).
- دوورژه، موریس (۱۳۵۴). اصول علم سیاست. مترجم ابوالفضل قاضی شریعت پناهی، تهران، نشر دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۳). لغت نامه دهخدا. تهران، دانشگاه تهران.
- سبزواری، ملاهادی (۱۴۱۷ق). شرح منظومه. تهران، ناب.
- سعیدی مهر، محمد (۱۳۹۳). آموزش کلام اسلامی. ج ۲، قم، طه، نشر الکترونیک فیدیو.
- سقزچی، محمدابراهیم (۱۳۹۹). تبیین کرسی های نظریه پردازی در حوزه دفاعی-امنیتی. تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی.
- صدرا، علیرضا (۱۳۹۴). «سیاست متعالی و تعالی سیاسی؛ برترین گزینه جایگزین سیاست سکولاریسم». فصلنامه سیاست متعالیه، دوره دوم، شماره ۴، ۲۷-۴۲.
- عالم، عبدالرحمن (۱۳۸۸). بنیادهای علم سیاست. تهران، نشر نی.
- عسکری، ابی هلال (۱۴۱۲ق). الفروق اللغویه. قم، مؤسسه نشر اسلامی.
- فراستخواه، مسعود (۱۴۰۰). روش تحقیق کیفی در علوم اجتماعی با تاکید بر «نظریه بر پایه گراند تئوری». تهران، آگاه
- فراهدی، خلیل (۱۴۱۰ق). العین، تحقیق: مهدی، مخزومی، قم، دارالهجره.
- فرزندی، عباسعلی، و روشن روان، الله بخش، و پروینی، میثم (۱۴۰۰). تبیین بعد فقهی-حقوقی نظریه دفاعی-امنیتی جمهوری اسلامی. دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی.

فرزندی، عباسعلی، و روشن‌روان، الله‌بخش، و جمشیدی، محسن (۱۴۰۰). تبیین بعد سیاسی نظریه دفاعی امام خمینی (ره). دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی.

فرزندی، عباسعلی، و روشن‌روان، الله‌بخش، و سلیمانی ملک‌ان، حامد (۱۴۰۰). تبیین بعد فرهنگی-اجتماعی نظریه دفاعی امام خمینی (ره). دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی.

فرزندی، عباسعلی، و روشن‌روان، الله‌بخش، و موسلی، مهدی (۱۳۹۹). تبیین بعد سیاسی نظریه امنیتی انقلاب اسلامی. دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی.

قیصری، نوراله، و خضری، احسان (۱۳۹۵). «سیاست دفاعی نظام جمهوری اسلامی ایران: بررسی اسناد کلان». فصلنامه رهیافت انقلاب اسلامی، سال دهم، شماره ۳۷، ۷۴-۵۵۷.

گروه نویسندگان (۱۳۵۸). ایدئولوژی رهبری و فرآیند انقلاب اسلامی. تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

گلدستون، جک (۱۳۷۹). انقلاب. فصلنامه مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، مترجم آسیه حائری یزدی، دوره ۸، شماره ۲۶، ۲۵۳-۲۸۸.

میرحسینی، سیدمحسن، و پوراصل رحیم، و قیمی بشنو، فاطمه (۱۳۹۷). مؤلفه‌های اندیشه‌های دفاعی آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (در بعد منطقه‌ای و بین‌المللی). دوفصلنامه سیاست و روابط بین‌الملل، سال دوم،

شماره ۴، ۱۲۱-۱۴۳. DOI: 10.22080/JPIR.1970.2120.143

میرمحمدی، سید جمال (۱۳۹۸). مبانی، اصول و شاخص‌های تعلیم و تربیت منابع انسانی سازمان‌های دفاعی مبتنی بر آموزه‌های دینی. تهران، دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی.

مطهری، مرتضی (۱۳۹۰). مجموعه آثار شهید مطهری. ج ۳، تهران، صدرا.

مظله‌اُهری، علی‌اکبر. راهنماشناسی. دسترسی از آدرس <https://rasekhoon.net/article/show/1304750>، بازدید شده در (۱۴۰۰/۳/۴).

منصوریان، یزدان (۱۳۸۶). گراند تئوری چیست و چه کاربردی دارد؟ ویژه‌نامه همایش علم اطلاعات و جامعه اطلاعاتی، اصفهان، دانشگاه اصفهان.

منصوری لاریجانی، اسماعیل (۱۳۹۷). مبانی معرفت‌شناسی امنیت و دفاع. تهران، دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی.

موسوی خمینی، روح‌الله (۱۳۸۹). صحیفه امام خمینی (ره). اجلاد مختلف، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

میرزایی، رضا (۱۳۹۵). ویژگی‌های انسان‌شناسی دینی در خسروپناه. عبدالحسین، انسان‌شناسی اسلامی، قم، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها.

میرمدرس، سید موسی (۱۳۸۷). جامعه برین. قم، انتشارات دلیل.
و کیلی، محمدحسن (۱۳۹۹). راهنماشناسی. مشهد، مؤسسه جوانان آستان قدس رضوی؛ نشر الکترونیک طاقچه.

References

- Akbarnajad, A., & Cheshk, K. (2020). Prioritizing effective components of the defensive-security policy of the Islamic Republic of Iran. *Strategic Defense Studies Journal*, 18(80), 189–206.
- Alam, A. (2009). *Foundations of political science*. Tehran: Ney Publishing.
- Arghavani Pirsalami, F. (2012). The defensive-security policy of the Islamic Republic of Iran in light of the Fifth Development Plan. *Defensive Policy Journal*, 20(78), 105–137.
- Askari, A. H. (1412 AH). *Linguistic differences*. Qom: Islamic Publishing Institute.
- Author Group. (1979). *Leadership ideology and the Islamic Revolution process*. Tehran: Imam Khomeini Foundation for Organizing and Publishing Works.
- Bahadori, A. (2018). Grounded theory and coding in qualitative research: Implementation in teacher training universities. *New Strategies for Teacher Education*, 4(5), 69–88.
- Chahardoli, A., & Ezzati, A. H. (2019). *Foundations, principles, and indicators of human resource education in defensive organizations based on religious teachings*. Tehran: National Defense University and Strategic Studies Institute.
- Dehkhoda, A. A. (1994). *Dehkhoda dictionary*. Tehran: University of Tehran.
- Duverger, M. (1975). *Principles of political science* (A. Ghazi Shariat Panahi, Trans.). Tehran: Nashr Publishing.
- Elahinejad, H. (2020). Analyzing the foundations of social defense-security culture in the era of absence through Mahdism ideology. *Islam and Social Studies Journal*, 7(4), 8–31.
- Farahidi, K. (1410 AH). *Al-Ayn* (M. Makhzoumi, Ed.). Qom: Dar Al-Hijrah.
- Farasatkah, M. (2021). *Qualitative research methods in social sciences with emphasis on grounded theory*. Tehran: Agah.
- Farzandi, A., Roshan Ravan, A., & Jamshidi, M. (2021). *Explaining the political dimension of Imam Khomeini's defense theory*. Tehran: National Defense University and Strategic Studies Institute.
- Farzandi, A., Roshan Ravan, A., & Mosali, M. (2020). *Explaining the political dimension of the Islamic Revolution security theory*. Tehran: National Defense University and Strategic Studies Institute.
- Farzandi, A., Roshan Ravan, A., & Parvini, M. (2021). *Explaining the jurisprudential-legal dimension of the defensive-security theory of the Islamic Republic of Iran*. Tehran: National Defense University and Strategic Studies Institute.
- Farzandi, A., Roshan Ravan, A., & Soleimani Malekan, H. (2021). *Explaining the cultural-social dimension of Imam Khomeini's defense theory*. Tehran: National Defense University and Strategic Studies Institute.

- Ghaissari, N., & Khezri, E. (2016). Defensive policy of the Islamic Republic of Iran: Examining macro documents. *Quarterly of Islamic Revolution Perspectives*, 10(37), 557–574.
- Goldstone, J. (2000). Revolution. *Quarterly of Strategic Studies on Public Policy*, 8(26), 253–288. (A. Haeri Yazdi, Trans.)
- Habibi, N. (2018). The defensive-security model of the Islamic Republic of Iran in alignment with the Islamic-Iranian progress model. *Law and Security Studies Journal*, 11(1), 129–156.
- Habibi-Tabar, H., & Ameli, M. (2012). The role of final cause in Islamic philosophy. *Quarterly of Theological Beliefs and Studies*, 2(7), 73–96.
- Hosseini Beheshti, S. M. (2007). *Leadership, clergy, and Wilayat*. Tehran: Shahid Beheshti Foundation.
- Javadi Amoli, A. (2014). The highest level of disbelief according to Ayatollah Javadi Amoli. Retrieved May 28, 2023, from <https://rasanews.ir/fa/news/230074/>
- Khamenei, R. (1990, February 9). [Speech/statement]. Retrieved from <https://farsi.khamenei.ir/>
- Khamenei, R. (1991, May 11). [Speech/statement]. Retrieved from <https://farsi.khamenei.ir/>
- Khamenei, R. (2005, August 19). [Speech/statement]. Retrieved from <https://farsi.khamenei.ir/>
- Khamenei, R. (2013, September 5). [Speech/statement]. Retrieved from <https://farsi.khamenei.ir/>
- Khamenei, R. (2022, April 12). [Speech/statement]. Retrieved from <https://farsi.khamenei.ir/>
- Khomeini, R. (2010). *Sahifeh of Imam Khomeini* (Various volumes). Tehran: Imam Khomeini Foundation for Organizing and Publishing Works.
- Khomeini, R. (2016). *Commentary on the hadith of the soldiers of reason and ignorance*. Tehran: Imam Khomeini Foundation for Organizing and Publishing Works.
- Khosropanah, A. (2014). Comparing ontology and anthropology of the Iranian revolution with Skocpol's theory. Retrieved July 31, 2021, from <https://rasekhoon.net/article/show/1380890>
- Mansourian, Y. (2007). What is grounded theory and how is it applied? In *Information Science and Information Society Symposium: Special Issue*. Isfahan: Isfahan University.
- Mansouri Larijani, E. (2018). *Epistemological foundations of security and defense*. Tehran: National Defense University and Strategic Studies Institute.
- Mazaheri, A. A. (2017). Research methodology guide. Retrieved June 24, 2021, from <https://rasekhoon.net/article/show/1304750>
- Mir Modarres, S. M. (2008). *The supreme society*. Qom: Dalil Publications.
- Mir Mohammad, S. M. (2008). *The supreme society*. Qom: Dalil Publications.
- Mirhoseini, S. M., Poursasl, R., & Gheimi Beshno, F. (2018). Components of Ayatollah Khamenei's defense thinking (regional and international dimensions). *Politics and International Relations Journal*, 2(4), 121–143.

- Mirzaei, R. (2016). Anthropological features in Islamic thought by Khosropanah, Abdolhossein. *Islamic Anthropology*. Qom: Office of Supreme Leader's Representation in Universities.
- Motahhari, M. (2011). *Collected works of Martyr Motahhari* (Vol. 3). Tehran: Sadra.
- Pourshab, A., & Dolatshah, B. (2018, Spring). Defensive-security model based on the discourse of Imam Khomeini (RA). *Strategic Management Studies Quarterly of National Defense*, 2(5), 39–68.
- Sadra, A. (2015). Exalted politics and political transcendence: The best alternative to secular politics. *Quarterly of Transcendent Politics*, 2(4), 27–42.
- Saeedi-Mehr, M. (2014). *Teaching Islamic theology* (Vol. 2). Qom: Taha Publishing. Fidibo Digital Edition.
- Saqezchi, M. E. (2020). *Explaining theoretical chairs in defense-security domains*. Tehran: National Defense University and Strategic Studies Institute.
- Sabzevari, M. H. (1417 AH). *Sharh Manzumeh*. Tehran: Nab.
- Vakili, M. H. (2020). *Research methodology guide*. Mashhad: Astan Quds Razavi Youth Institute. Taghcheh Digital Edition

